Hukuk Bölümü 2008/162 E., 2009/198 K.

"İçtihat Metni"

Derince Belediyesi'nin 10.10.2007 gün ve 4241 nolu zabıt varakası ile, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10. maddesi (a) bendinin 20. şıkkına aykırı olarak işletmiş olduğu işyerine belediye açılış ruhsatı almadığı tespit edilmiştir.

Derince Belediyesi'nin 21.11.2007 gün ve 349 sayılı Encümen kararı ile, Deniz Mahallesi Çelik Sanayi Fabrikası arkası adresinde bulunan Torpa Pak Mad. San. Tic. Ltd. Şti.'nin Bel. Zab. Tal. 10. Mad. c bendinin 2. fıkrasına istinaden ruhsatsız faaliyet gösterdiği görüldüğünden, 1608 sayılı Yasa'nın 1. maddesine istinaden 3 gün süre ile ticaret ve sanattan men edilmesine, ruhsat almadığı takdirde işyerinin kapatılmasına karar verilmiştir.

Davacı vekili, bu işleme karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

KOCAELİ 3. SULH CEZA MAHKEMESİ; 27.11.2007 gün ve D.İş:2007/1502 sayı ile, muteriz vekilinin Mahkemelerine verdiği dilekçesi ile, davalı idarenin 21.11.2007 tarihli Encümen kararı gereğince Belediye Zabıta Talimatnamesi'nin 10. maddesinin c bendinin ikinci fıkrasına aykırı hareket nedeniyle 1608 sayılı Yasa gereğince işyerinin 3 (üç) gün süreyle ticaret ve sanattan men cezası ile cezalandırılmasının usul ve yasaya aykırı olduğundan bahisle iptalini talep ve dava ettiği, itiraza konu Derince Belediyesi'ne ait 21.11.2007 tarihli Encümen kararının getirtildiği, delil olarak değerlendirildiği, yapılan yargılama sonucunda davalı Derince Belediye Başkanlığı'nın 21.11.2007 tarih ve 802 sayılı kararı ile davalının Belediye Zabıta Talimatnamesi'nin 10. maddesinin c bendinin ikinci fıkrasına aykırı hareketi nedeniyle 1608 sayılı Yasa gereğince işyerinin 3 gün süreyle kapatılmasına karar verildiği, 5560 sayılı Yasa ile değişik 5326 sayılı Yasa'nın 27. maddesinin 1. fıkrasına göre, "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliğ veya tefhiminden itibaren 15 gün içinde sulh ceza mahkemelerine başvurulabileceğinin" hüküm altına alındığı, aynı Yasa ile değişik 27. maddesinin 8. fıkrası gereğince "idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında, aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptali ile birlikte idari yargı merciinde görüleceğinin" hüküm altına alındığı, davalı idarenin 802 numaralı kararı ile 3 gün süre ile ticaret ve sanat icrasından men cezası verdiği, bu cezanın idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi niteliğinde bulunmadığı, idari bir işlem niteliğinde olup, itiraza bakmaya idare mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KOCAELİ İDARE MAHKEMESİ; 23.1.2008 gün ve E:2008/98, K:2008/57 sayı ile, davacı şirket tarafından Deniz Mahallesi, Çelik Sanayi Fabrikası arkası adresinde işletilen işyerinin, ruhsatsız faaliyet gösterdiğinden bahisle 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca 3 gün süreyle kapatılmasına ilişkin 21.11.2007 tarih ve 349 sayılı Belediye Encümen kararının yürütmesinin durdurulması ve iptalinin istenildiği, 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesinde, belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve selahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun, nizam ve talimatnamelerin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e belediye encümenlerinin selahiyettar olduğu, 5. maddesinde ise, ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabileceğinin kurala bağlandığı, dava dosyasının incelenmesinden, davacı şirket tarafından Deniz Mahallesi, Çelik Sanayi Fabrikası arkası adresinde işletilen işyerinin, ruhsatsız faaliyet gösterdiğinden bahisle 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca 3 gün süreyle kapatılmasına ilişkin 21.11.2007 tarih ve 349 sayılı Belediye Encümen kararının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı, bu durumda, dava konusu işlemin dayanağı 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesi olduğundan, bu işlemlere karşı açılan davaların görüm ve çözümünün 1608 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca sulh ceza mahkemelerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 5.10.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği, Başkanlıkça adli yargı dosyasının da ilgili Mahkemesinden getirtildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 1608 sayılı Yasa'nın 1. maddesine istinaden 3 gün süre ile ticaret ve sanattan men edilmesine, ruhsat almadığı takdirde işyerinin kapatılmasına ilişkin Derince Belediye Encümeni kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarih ve 1608 sayılı Kanunun, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi, "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536,538,557,559 ve 577. maddeleriyle 553. maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri salahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler."; 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında, "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir." denilmekte; 6. maddesinde de, itiraz üzerine tetkikatın evrak üstünde yapılacağı, itirazlar varit ise hakimin ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmedeceği, itiraz varit görülmezse kararın tasdik olunacağı, itirazın otuz gün içinde neticelendirilmesinin mecburi olduğu, Hakimin izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebileceği belirtilmekte ve 7. madde ile, yazılı emir ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafından verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmekte iken Uyuşmazlık Mahkemesi, Yasada sözü edilen "mahsus hakim" ibaresinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları

çözümlemekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı; ancak, mahsus hakimin bulunmadığı yerlerde sulh hakimliğine başvurulacağının açıkça belirtilmiş olması karşısında, bu tür cezalara karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği sonucuna varmıştır.

1608 sayılı Yasa'nın, 8.2.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 66. maddesi ile değişik 1. maddesinde, "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.

Belediye encümeni kararında belli bir fiilin muayyen bir süre zarfında yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları yüzde yirmi zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

Bu madde hükümleri ilgili kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde uygulanır" denilmiş, 5728 sayılı Kanun'un 578. maddesinin (g) bendi ile, 15.5.1930 tarihli ve 1608 sayılı Kanun'un 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, ek 1 ve ek 2 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu haliyle, 1608 sayılı Yasa'da 3 gün süre ile ticaret ve sanattan men edilmesine, ruhsat almadığı takdirde işyerinin kapatılmasına ilişkin karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "(1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,

b) İşyerinin kapatılması,

c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,

d)Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması,

gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılıncaya kadar saklıdır" denilmek suretiyle diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi konusunda geçici istisna getirilmiştir.

Bu durumda, 3 gün süre ile ticaret ve sanattan men edilmesine, ruhsat almadığı takdirde işyerinin kapatılmasına ilişkin kararın, idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu ve 5326 sayılı Kanun'un 19. maddesinde, diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesine ilişkin hükümlerin geçici istisnalar içinde sayıldığı hususu da dikkate alındığında; 3 gün süre ile ticaret ve sanattan men edilmesine, ruhsat almadığı takdirde işyerinin kapatılmasına ilişkin kararın iptali istemiyle açılan davaya bakma görevinin idare mahkemesine ait olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kocaeli İdare Mahkemesi'nin 23.1.2008 gün ve E:2008/98, K:2008/57 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 5.10.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.